

Aarhus byråds journalsager (J. Nr. 375-1935)

Originalt emne

Bygningsvæsen

Bygningsvæsen/Aarhus-Hallen

Laan

Laan/Laan, Garanterede af Kommunen

Indholdsfortegnelse

- 1) [Byrådsmødet den 5. september 1935](#)
- 2) [Byrådsmødet den 12. september 1935](#)
- 3) [Byrådsmødet den 6. februar 1936](#)

Uddrag fra byrådsmødet den 5. september 1935 - side 2

[Til første side](#)

[Klik her for at åbne den oprindelige kilde](#)

(J. Nr. 375-1935)

Sagen angaaende Opførelse af en Forsamlingsbygning ved Set. Knuds Torv.

Fra Højesteretssagfører Andr. Christensen forelaa følgende Skrivelse:

"I Fortsættelse af tidligere Korrespondance derunder Byraadets Skrivelse til mig af 15. November f. A. og min Skrivelse til det ærede Udvalg af 11. Maj d. A. samt med Henhold til de førte Forhandlinger tillader jeg mig herved at meddele, at jeg vil være indforstaaet med at søge det af mig repræsenterede Selskabs Tilslutning til Sagens Gennemførelse i Overensstemmelse med de med min nævnte Skrivelse af 11. Maj d. A. fremsendte Planer med den Ændring i Garderobeforholdene, som senere er foretaget og iøvrigt paa følgende

nærmere Grundlag.

1. Købesummen for Grunden fastsættes til 100,000 Kr., og for dette Beløb faar Kommunen Aktier i Selskabet ligestillet med de øvrige Aktier, saaledes altsaa, at den samlede Aktiekapital bliver 400,000 Kr. Byraadet faar om ønskes Ret til at besætte 2 Pladser i Selskabets Bestyrelse, der forudsættes at bestaa af ialt 5 Medlemmer.

2. De forskellige Arbejder ved Kompleksets Opførelse og Montering kan udføres uden at udbydes i Licitation forudsat, at Tilbud, Overslag m. v. kontrolleres af Kommunens Embedsmænd og godkendes af Udvalget.

3. Naar Bygningen er opført, optager Selskabet størst mulig Laan mod 1. Prioritet i Komplekset i Kreditforening eller anden offentlig Institution, derunder Sparekasse, Livsforsikringsselskab el. lign., eller iøvrigt efter Aftale med Udvalget, og som 2. Prioritet anbringer eller garanterer Kommunen derefter et Beløb op til Kr. 1.000000 - en Million Kroner - til 5 % p. a. Rente, der amortiseres ved, at der erlægges en halvaarlig Ydelse paa 2 3/4 %", saaledes at det efter Forrentningen af Laanet eller dets Rest til enhver Tid tiloversblevne afdrages paa Laanet. Dog skal der kunne indrømmes Afdragsfrihed i 5 Aar.

Det bemærkes udtrykkelig, at Kompleksets Anskaffelssessum er anslaaet til Kr. 1. 400000, og at det jo er muligt, at der for at overholde denne Overslagssum kan blive Spørgsmaal om at opføre for Eks. et mindre Beboelseshus og foretage visse Besparelser med Hensyn til Kompleksets Udstyrelse og lignende, hvorom nærmere Forhandling vil blive ført med det ærede Udvalg. Ligeledes maa Sagens hele Gennemførelse naturligvis vedblivende forudsætte, at de under de gældende Restriktioner nødvendige Tilladelser til Indførsel af de paakrævede Materialer kan faas, i hvilken Henseende man jo regner med Bistand fra Kommunens Side."

Borgmesteren henviste til Skrivelsen og de tidligere Forhandlinger om Sagen. Grundprisen var nu nedsat til 100000 Kr. eller ca. 25 Kr. pr. m², og mere kunde man næppe regne med, men samtidig var det en Fordel for Kommunen, at Arealet langs Banegaardsgade ikke var med, men kunde sælges særskilt. Konsortiet havde fastholdt, at de enkelte Arbejder udføres uden Licitation, men saaledes, at Priserne skal godkendes af Kommunens Teknikere og Udvalget, og hvis der ikke kunde blive Enighed derom, skulde det gaa til Licitation. Taleren mente, at man dermed havde skabt tilstrækkelige Garantier, og hvis der var nogen som helst Interesse fra Borgernes og Erhvervslivets Side i at faa en stor Hal og derved trække store Møder o. lign. til Aarhus, maatte man kunne enes om dette Forslag.

Fra Flertallets Side ønskede man, at Sagen skulde løses i Enighed, saa der ikke blev Divergenser til Skade for Udnyttelsen af Bygningen, og man havde jo ogsaa ved flere Lejligheder set, at Byraadet i Enighed kunde løfte store Opgaver. Talerens Gruppe havde tiltraadt det foreliggende Forslag med det Forbehold, at de endelige Planer og Tegninger skal godkendes af Byraadet først; men man ønskede ikke i Dag nogen Afstemning om Forslaget, men foreslog, at Sagen udsættes til 2. Behandling af Spørgsmaalet. Taleren vilde derfor henstille, at Sagen overgaar til 2. Behandling, og at der i Mellemtiden bliver en ny Forhandling mellem Grupperne, saa Byraadet eventuelt kan enes om et Forslag, hvorefter alle er med til at løse en Opgave, der vil blive til stor Gavn for Aarhus By.

Sagen overgik til 2. Behandling.

Uddrag fra byrådsmødet den 12. september 1935 - side 6

[Til første side](#)

[Klik her for at åbne den oprindelige kilde](#)

(J. Nr. 375-1935)

Sagen angaaende Aarhushallen. - 2. Behandling.

Borgmesteren forelagde Sagen. Naar den blev behandlet i sidste Møde, var det under den Forudsætning, at der eventuelt kunde blive en Forhandling mellem Byraadsgrupperne inden 2. Behandling af Forslaget. Der var i Mellemtiden sket det, at der var fremkommet en hel ny Plan til en Hal ude ved Harald Jensens Plads, og ligeledes var der kommet en Skrivelse fra Murer- og Tømrermesterforeningen med Henstilling om, at Arbejdet udbydes i Licitation. Efter det Røre, der saaledes var opstaaet om Sagen, ønskede Flertallet nu at faa en Afgørelse af Spørgsmaalet. Taleren henviste til Skrivelsen fra Højesteretssagfører Andr. Christensen; men det var Meningen, at der skulde forhandles videre med Konsortiet om Enkelthederne i hele Byggeforetagendet, og den endelige Plan skulde godkendes af Byraadet.

Men i Hovedtrækkene maatte Spørgsmaalet afgøres nu; man kunde ikke vedblive at tærskle Langhalm paa denne Sag. Taleren havde rettet Forespørgsel til den Arkitekt, som var fremkommet med Projektet til en Hal ved de Mezasvej, om, hvor stort et Areal han regnede med til en saadan Hal med de nødvendige Udenomsbekvemmeligheder og Restauration, og han mente, det vilde blive ca. 12000 m2. Grundene derude var hidtil solgt

for 40-43 Kr. pr. m8, og Grundens Pris vilde da blive ca. 480000 Kr.; han mente tillige, at Kommunen skulde indskyde 100000 Kr. i Foretagendet. Det vilde blive en meget dyr Ordning, og en Hal paa dette Sted vilde næppe give særlige Indtægter udover Udstillingerne. En Hal maatte ligge centralt i Byen for at skaffe Indtægter, saa det i nogen Grad kunde løbe rundt. Der var fra visse Sider ønsket en Hal, der kunde rumme 5000 Mennesker; efter Forslaget her vilde den kunne rumme 3000 eller 3 Gange saa meget som nogen af de nuværende Forsamlingslokaler i Byen, og den kunde indrettes saaledes, at der eventuelt kan skaffes Plads til 1000 mere. Der var udtalt nogen Frygt for, at Hallen vilde skade de nuværende Forsamlingsbygninger; men det var næppe sandsynligt, da der ikke var opført noget større Forsamlingslokale i Byen i de sidste 25 Aar, og Byen voksede jo stadig. Naar der var fremkommet Besværinger over, at Arbejdet ikke skal udbydes i Licitation, vilde Taleren minde om, at da der først var Tale om en saadan Hal, havde Haandværkerforeningens Formand udtalt Haabet om, at man ikke glemte Haandværkerforeningen, naar Handel, Haandværk og Industri skulde rejse en saadan Bygning. Men senere havde Foreningen taget et andet Standpunkt.

Naar Haandværksmestrene var saa interesseret i at faa Licitation, vilde Taleren gøre opmærksom paa, at der udenom Kommunen blev bygget meget uden offentlig Licitation, og Bygherrerne her var sikkert indforstaaet med, at man var i Stand til at efterregne de fremkomne Tilbud, saa der ikke blev Tale om nogen Overpris. Skulde der ikke blive Enighed mellem Konsortiet og Udvalget, vilde Arbejdet jo blive udbudt; det maatte være Garanti nok mod for høj en Pris. Saafermt de Bygmestre, der nu krævede Licitation, samtidig havde meddelt, at de havde tegnet sig som Aktionærer i Foretagendet, kunde man have talt derom, men endnu havde Taleren ikke set saa meget som 25 Øre fra disse Mestres Side. Hvis de var lidt interesseret i Foretagendet, kunde de passende have fremskaffet et Beløb som Hjælp ti! Bygningen. Taleren vilde paa Flertalsgruppens Vegne anbefale at vedtage Forslaget, som det foreligger; men der kunde selvfølgelig forhandles om Enkelthederne ved Udformning af selve Bygningen.

I. C. Sørensen kunde give Borgmesteren Ret i, at det var rart at faa en saadan Sag bragt til Afslutning. Den var dog paa en Maade afsluttet, idet Byraadet i November Maaned i Fjor vedtog et Projekt; men det blev foreløbig lagt hen, da man fra forskellige Sider vilde søge at finde et Grundlag, som var i Stand ti! at samle alle. Taleren havde ikke udtalt sig i Sagen ved forrige Møde, fordi der ikke var Grund til sindsoprivende Diskussioner, hvis man kunde faa en eller anden Løsning af Spørgsmaalet. Siden sidste Byraadsmøde havde der ikke

været noget Udvalgmøde, men der var fremkommet et nyt Projekt om en Hal ude ved de Mezasvej. Taleren havde kun ganske løseligt set dette og syntes ikke om det, for der var næppe foreløbig Brug for en Hal til 7000 Mennesker, derimod nok en Hal til 4000, og en af Manglerne ved det foreliggende Projekt var, at Hallen kun kunde rumme 3000. I Stadionhallen var der Plads til 2500, og man burde derfor op paa de 4000, for en saadan havde man i Virkeligheden ofte savnet i Aarhus Der var imidlertid i Fjor et Projekt fra Firmaet Højgaard & Schultz, som Talerens Gruppe gerne havde set gennemført, og som man sidste Gang havde stemt for; det havde mange Fordele, navnlig, at det ikke finansielt berørte Kommunen i samme Omfang som dette, og naar man fra Konsortiets Side ikke havde faaet mere ud af Forslaget efter 8 Maaneders Arbejde end det, som nu forelaa, burde man have genoptaget den tabte Traad med Firmaet Højgaard & Schultz og undersøgt, om ikke dette Forslag kunde danne den virkelige Basis for et Værk, som alle egentlig var interesseret i. Ved dette Projekt vilde man faa en Hal til 4000 Mennesker, og Kommunens Risiko blev bortset fra Grunden ganske minimal eller = 0; det maatte derfor baade kommunalt, erhvervsmæssigt og økonomisk være den bedste Løsning af denne Sag. Der var i det foreliggende Projekt, hvor Kommunen skulde paatage sig en Garanti paa op til 1 Mill. Kr., visse Ting, som maatte vække nogen Betænkelighed, specielt den foreslaaede Storrestauration. Det, man trængte til i Aarhus, var en Hal, ikke en Restauration; den kom oprindeligt med i Projektet efter Forslag fra københavnsk Side, hvor saadanne Restaurationer kunde drives, særlig paa Grund af det store Fremmedbesøg i Byen; men i den Retning kunde Aarhus slet ikke sammenlignes med København; en saadan Restauration kunde næppe forrente sig her og slet ikke blive den økonomiske Basis for Foretagendet, som var opstillet i Beregningerne. Angaaende Beliggenheden mente Taleren, at Pladsen var en af de bedste i Aarhus til en saadan Hal, men Rentabiliteten vilde ikke blive god, og Spørgsmaalet blev da, hvor meget Kommunen skulde spænde til for at faa det til at løbe rundt. Hvis man derfor som efter Projektet fra Højgaard & Schultz kunde faa en Hal, uden at Kommunen skal paatage sig Garanti, vilde det være en stor Fordel. Borgmesteren var inde paa nogle Betragtninger angaaende Licitations, og muligvis var der tidligere sket noget, som ikke var rigtigt. Men man havde i Øjeblikket den Hovedregel, at ved større kommunale Arbejder skal man altid have offentlig Licitations for at give Haandværkerne Lejlighed til at interessere sig derfor, og derfor var det vel ogsaa rigtigst her, hvor Kommunen er finansielt interesseret og skal paatage sig en stor Garanti, at man er fuldstændig sikker paa at faa de rette Priser frem, og det skete altid

bedst ved Licitation. Det var vel heller ikke givet, at Ministeriet vil godkende, at Kommunen paatager sig denne Garanti, navnlig naar Arbejdet for to meget store Posters Vedkommende ikke udbydes i Licitation, Ministeriet havde i hvert Fald i en Skrivelse rørt ved dette Spørgsmaal, og Taleren vidste ikke, hvorledes man stillede sig dertil. Det havde været rarere, om man kunde have gaaet i Forhandling paa Grundlag af Muligheden af at genoptage Højgaard & Schultz Projekt, og Taleren vilde henstille til Flertalsgruppen, om den ikke kunde tænke sig dette. Hvis Flertallet vilde hævde, at Forslaget i Dag var den endelige Indstilling til Vedtagelse af Forslaget, kunde Mindretalsgruppen ikke stemme derfor.

Borgmesteren gjorde opmærksom paa, at Projektet fra Højgaard & Schultz var en betydeligt nedskaaret Hal til 1,6 Mill. Kr., og Grunden til, at det blev billigere, var, at der ikke skulde være nogen Restauration; men naar den skulde udgaa, kunde de andre selvfølgelig ogsaa bygge billigere. Naar Højgaard & Schultz skulde udføre Arbejdet, vilde Firmaet sætte 2. Prioritet i Bygningen; men det var der ingen Risiko ved. Her skulde Kommunen garantere for indtil 70 % af Byggesummen eller ca. 1 Mill. Kr.; det blev i Renter og Afdrag ca. 55000 Kr. aarlig, og efter Rentabilitetsberegningen var man paa den sikre Side; hele Aktiekapitalen paa 400000 Kr. skulde være tabt, før Kommunen fik nogen Risiko udover Grunden, som paa dette Sted altid vilde være vanskelig at sælge. Det var rigtigt, at store kommunale Arbejder plejede at udbydes i Licitation, men her var det ikke Kommunen, der byggede, men et Aktieselskab, der skal sætte Penge i Foretagendet, og saa var der vel ikke noget at sige til, at de faar Arbejdet fremfor Folk, som ikke vil ofre noget som helst dertil. I Odense byggede man for Tiden en Hal til 800000 Kr.; men her var efter Talerens Mening sparet saa meget paa Bygningen, at den næppe vilde kunne bruges baade Sommer og Vinter Kommunen skulde der garantere 87 ½ %, og Aktiekapitalen var kun 100000 Kr., altsaa en langt større Risiko end i Aarhus, hvor Projektet nu var nedskaaret fra 2 Mill. til 1,4 Mill. Kr., medens Aktiekapitalen stadig var 300000 Kr. Taleren havde selvfølgelig ikke noget imod, at man søger at faa det bedste, og hvorvidt der var Mulighed for et Samarbejde med Firmaet Højgaard & Schultz, vidste Taleren ikke, men hvis der skulde arbejdes videre med Sagen, var det nødvendigt at vedtage det foreliggende Forslag, saa kunde man senere se, om der var Mulighed for at ændre noget deri. Saafremt man fra borgerlig Side vilde være med til et Samarbejde paa dette Omraade, kunde der maaske findes en Løsning, men det maatte nu fastslaas, om man overhovedet vil have en saadan Hal. Hvorvidt Restaurationen o. lign. skulde skæres yderligere ned, kunde der

forhandles om senere indenfor Udvalget, men selve Sagen maatte afgøres nu.

Kai Blicher pegede paa, at man for en Tid siden fik forelagt et Forslag til 1,5 Mill. Kr.; siden den Tid var Byggeomkostningerne steget betydeligt, og for kort Tid siden blev Byggesummen alligevel nedsat til 1,4 Mill. Kr., idet Kommunen slog 25000 Kr. af paa Grunden, og Bygherrerne 75000 Kr. Der stod saa i Forslaget, at for at faa Overslagssummen til at holde, kunde der blive Tale om at opføre et mindre Beboelseshus og foretage visse Besparelser m. H. t. Udstyrelsen. Man vidste altsaa intet bestemt om, hvad man fik, blot at det skal opføres for 1,4 Mill. Kr. uden Licitation, og at Kommunen skal garantere for 1,1 Mill. Kr. I Rentabilitetsberegningen maatte de opførte Indtægter siges at være ganske problematiske. Parkering var opført til at give 5000 Kr., hvilket var ret tvivlsomt; de paatænkte Udstillinger vilde næppe give det opførte Beløb paa en Plads, som Taleren fandt meget uheldig, nærmest en Baggaard. 4 Sportsopvisninger var ansat til 4800 Kr., men enhver, som havde lidt Kendskab til Sporten, vilde vide, at et Sportsstævne ikke kan betale en saadan Afgift. 4 Lejligheder var sat til 4800 Kr. i Leje; det maatte kaldes ret dristigt, naar der i Forslaget stod, at der kunde blive Tale om at bygge mindre og billigere. Overslaget for Restaurationen kunde sikkert heller ikke holde, hvad Landsretssagføreren havde paavist. Men selv om man regnede med den opstillede Beregning, kunde Foretagendet ikke løbe rundt; Resultatet vilde da blive, at i Løbet af 2-3 Aar kom Kommunen til at overtage det hele, og skulde Kommunen drive det, vilde der blive et stort aarligt Underskud.

Borgmesteren svarede, at man ikke kunde garantere mod Prisstigning, men naar Overslaget var nedsat til 1,4 Mill., var det blot et Spørgsmaal om, hvor komfortabelt det skal være. Men hvad det end kom til at koste, kunde Kommunen ikke komme til at staa inde for mere end det fastsatte Beløb. Hvis Erhvervslivet i Aarhus mente, at man fremdeles ganske rolig kunde lade være med at lave noget og blot henvise Folk til andre Byer, saa burde de sige det rent ud, ogsaa fra borgerlig Side i Byraadet, men Taleren kunde da ikke se andet, end at de varetog Erhvervenes Interesser paa en daarlig Maade. Man havde paa mange andre Omraader ført Byen frem, og naar dette Arbejde blev rost, vilde man ogsaa fra borgerlig Side være med til at høste Æren derfor; men hvis man ikke vilde følge med paa det Omraade, som her forelaa, var det at gaa Krebsgang. Dersom man fra borgerlig Side i Byraadet vilde gøre noget for Erhvervslivet, havde man ogsaa en vis Pligt til at være med her i Stedet for blot at indtage en negativ Stilling og overlade Afgørelsen til Flertallet. Der havde i høj Grad været appelleret til den borgerlige Gruppe i denne Sag fra den første

Begyndelse, da Projektet til 2 Mill. Kr. forelaa, og muligvis var det dette, som man skulde have haft; men da man fandt det for dyrt, blev det skaaret ned. Nu maatte der tages Stilling til Sagen, og hvis d'Herrer havde noget tilovers for Erhvervslivet, saa laa her en Opgave, hvor de kunde vise det, og som man skulde synes de fra borgerlig Side maatte være særlig interesseret i.

I. C. Sørensen gjorde opmærksom paa, at Borgmesteren flere Gange havde talt om Erhvervslivets Interesser i Sagen. Taleren vidste ikke, hvor meget der laa deri; det var blot kedeligt, at Erhvervenes Repræsentanter ikke var særlig stemt derfor. Forslaget fra Højgaard & Schultz laa i et bedre Plan, fordi det ikke gav Kommunen nogen Garantforpligtelse, og da Firmaet vist stadig var villigt til at bygge, var det maaske Løsningen paa hele Spørgsmaalet. Der var ogsaa det tiltalende ved dette Projekt, at alt skulde udbydes i Licitation. Det var selvfølgelig rigtigt, at det ikke var et kommunalt Arbejde, men Kommunen var med som Garant og kunde stille Betingelser og Vilkaar, og Ministeriet havde jo ogsaa været ude paa den Tanke og havde i en Skrivelse forespurgt, hvorfor det ikke blev udbudt i Licitation. (Borgmesteren: Der foreligger ikke noget i den Retning!). Da Byraadet den 8. November vedtog Projektet, blev der sendt en Skrivelse til Ministeriet med Forespørgsel om, hvorvidt det vilde godkende Garantien; Ministeriet sendte da en Skrivelse til Byraadet, vistnok dateret 22. Dec. 1934, som indeholdt en Forespørgsel til Aarhus Byraad om, hvorfor Arbejdet ikke skulde udbydes i Licitation, eiler i hvert Fald noget i den Retning. Taleren havde ikke set Skrivelsen, men faaet det meddelt af Indenrigsministeren selv, og han var forbavset over, at han ikke havde faaet noget Svar. Men det viste altsaa, at Ministeriet var noget betænkelig ved, at Arbejdet ikke skulde udbydes; det skulde det derimod efter Projektet fra Højgaard & Schultz, og derfor var det muligvis en farbar Vej at tage dette Projekt op. Alle var sikkert enige om gerne at ville have en Aarushal, og det var blot en høflig Forespørgsel fra Talerens Side, om Flertallet kunde tænke sig endnu engang at tage denne Sag op til Overvejelse.

Borgmesteren skulde faa Spørgsmaalet om den omtalte Skrivelse undersøgt og erindrede i hvert Fald ikke noget om en saadan, men enhver kunde selvfølgelig huske fejl. Taleren havde konfereret med Indenrigsministeren om Sagen, og man blev enige om ikke at gøre mere ved den paa daværende Tidspunkt, fordi der maaske kunde fremkomme et andet Forslag. Insinuationer kunde man faa nok af, men Taleren havde ikke søgt at skjule noget som helst og havde i dette Spørgsmaal en lige saa god Samvittighed som

Landsretssagføreren.

I. C. Sørensen havde ikke fremsat Insinuationer, men kun sagt, at der var kommet en saadan Skrivelse til Aarhus Byraad, og naar Byraadet ikke var gjort bekendt med den, maatte man dog som Byraadsmedlem have Lov til at efterlyse den.

Borgmesteren: Jeg har sagt, at det skal blive undersøgt!

Kai Blicher vilde hævde, at den borgerlige Gruppes Kærlighed til Erhvervslivet var mindst lige saa stor som den anden Gruppens; men man havde ogsaa Pligt til at varetage Erhvervenes Interesser ved at paase, at der ikke paalægges Erhvervene større Byrder end nødvendigt. Men der maatte kunne findes en Løsning af denne Sag ved privat Initiativ; Aarhus Kommune kunde anvise en passende Plads til en Hal og eventuelt stille Grunden gratis til Raadighed for de Folk, som havde Mod og Kraft til at bygge Hallen. Saa stod Byraadet smukkere, end hvis man nu forsøgte at tvinge det foreliggende Projekt igennem.

Borgmesteren svarede, at enhver kunde tale om sin Varetagelse af Erhvervenes Interesser, men det kunde bedre bedømmes af andre end af en selv.

Forslaget vedtoges med 11 Stemmer mod 6.

Uddrag fra byrådsmødet den 6. februar 1936 - side 3

[Til første side](#)

[Klik her for at åbne den oprindelige kilde](#)

(J. Nr. 375-1935)

Sagen angaaende Opførelse af Aarhus-Hallen.

Fra Højesteretssagfører Andr. Christensen forelaa følgende Skrivelse:

"Idet jeg hoslagt tillader mig at tilbagesende den fra det ærede Udvalg modtagne Skrivelse af 26. September 1935 til Indenrigsministeriet med dettes Paategning indeholdende Anmodning om forskellige Oplysninger, som Ministeriet ønsker, skal jeg tillade mig at fremsende diverse Planer og Tegninger samt Beskrivelse vedrørende den paatænkte Bygning. Jeg skal derhos oplyse, at den samlede Udgift i Overensstemmelse med de med Byraadet trufne Aftaler skal holdes indenfor Kr. 1. 400000, som fordeler sig saaledes:

Grund..... Kr. 100000

Entreprenørerne..... "1. 120000

Arkitekthonorar..... "45000

At overføre... Kr. 1. 265000 Overført. .. Kr. 1. 265000 Udgifter til Stiftelse, Stempel,
Tinglysning etc., anslaaet til..... "15000

Udgifter ved Byggelaan, eventuelt Kurstab og uforudsete Udgifter,

anslaaet til..... . "120000

Kr. 1. 400000

hvorved bemærkes, at faste Tilbud fra Entreprenørerne endnu ikke foreligger.

Jeg vedlægger en Kalkule over Kompleksets Indtægter og Udgifter og skal med Hensyn til
Financierungsplan henvise til Punkterne 1 og 3 i Byraadets fornævnte Skrivelse af 26. f. M.
til Indenrigsministeriet".

Overslag over Indtægter og Udgifter.

Aarlige Indtægter:

Kælderen m. m.

Der findes 22 Garager, hvoraf til Stadighed regnes udlejet

20 Stk. á 200 Kr..... Kr. 4000 00

Benzin, Oliesalg, Reparationsværksted og Bilvask samt Parkering paa den aabne Plads,

anslaaet til....."300000

Kr. 7000 00

Restaurant og Selskabslokaler: Forpagtningsafgift excl. Lys og

Varme..... Kr. 1300000

Omsætningsafgift excl. Lys og

Varme anslaaes til..... "1400000

Kr. 27000 00

Boliger:

4 Stk. 3 Vær. Lejligheder med Kammer á 1200 Kr. excl. Lys og Varme..... Kr.

480000 Hallen:

Man regner med 8 aarlige Udstillinger (Gartnerudstilling, Boligudstilling, Husmoderudstilling, Automobiludstilling, Elektricitetsudstilling, Fødevarerudstilling, Maskinudstilling, Erhvervsudstilling m. m.).

For hver Udstilling beregnes:

Pladsleje 20 Kr. pr. m2 Gulvareal Udlejningsareal 1000 m2 Kr. 20000 00 Entreindtægt
7000 Personer å

1 Kr..... " 7000 00

Ialt pr. Udstilling Kr. 27000 00 hvoraf Hallen faar 33x/s % eller Kr. 9000 00

For 8 Udstillinger altsaa..... Kr. 72000 00

4 Koncerter eller Skuespil å 500 " 2000 00

6 Sportsstævner eller lign. å 1200 " 7200 00

10 Møder og lign. å 500 Kr.. . " 5000 00

Garderobeindtægt..... " 1000 00

Ialt. . . Kr, 87200 00 Honorar til Lederen Kr. 12000 00

Portner..... " 3000 00

----- - 15000 00

Netto Kr. 72200 00 Udstillere etc. betaler selv Lys og Varme.

Udlejningssalen:

Ved Udlejning til Danseskole,

Gymnastik og Plastik, Kunstudstillinger og mindre Møder paaregnes en Indtægt paa . . . Kr.

6000 00 Samlet Opstilling:

Garager m. m..... Kr. 7000 00

Restauration og Selskabslokaler " 27000 00

Boliger..... " 4800 00

Udstillingshallen..... " 72200 00

Udlejningssalen..... " 6000 00

Samlet aarlig Indtægt Kr. 117000 00 Aarlige Udgifter:

1.000000 Kr. h 5 %o..... Kr. 5000000

Skatter m. v..... ca. "500000

Vedligeholdelse..... "800000

Forsikringer m. m..... "200000

Administration (Udstillingsleder

excl. Portner)....."800000

Kr. 73000 00

Aarlige Indtægter..... Kr. 11700000

- Udgifter....."7300000

Til Forrentning af Aktiekapital og til Afskrivning, Afdrag etc. Kr. 44000 00 Borgmesteren meddelte, at Ministeriet havde ønsket Oplysninger om forskellige Ting, inden man tog Stilling til Projektet. Nu havde Konsortiet sendt den foreliggende Opgørelse over Ejendommens Opførelse samt en Beregning over, hvorledes man tænker sig den aarlige Drift. 1. Prioritet skulde optages i Kreditforeningen eller lignende Institution, hvorefter Kommunen sætter en 2. Prioritet paa indtil 1 Mill. Kr., og Resten, 400000 Kr., tegnes som Aktier, hvoraf Kommunen overtager for 100000 Kr. for Grunden. Efter den foreliggende Beregning blev der et Overskud paa 44000 Kr., og man kunde saa spørge, om der var Mulighed for, at de paaregnede Indtægter vil komme ind; men selv om de skulde svigte noget, maatte man dog paaregne, at de 73000 Kr., der svarer til Udgiften, er sikre, og Risikoen vilde da først falde paa Aktiebeløbet paa 400000 Kr. Naar Ministeriets Approbation forelaa, skulde der gives Tilbud paa Arbejdet; af dette skulde en Del udføres uden Licitation af de Folk, som var med i Konsortiet, medens Resten vilde blive udbudt i Licitation. For de førstes Vedkommende kommende vilde man foretage en meget nøje Beregning af Prisen, og kunde man ikke blive enige derom, skulde ogsaa disse Arbejder udbydes i Licitation. Der var sket nogle Forbedringer af Projektet, siden Sagen sidst var i Byraadet, saaledes en Indgang fra Banegaardsgade og en Forbedring af Garderobeplassen, saa der bliver 7 m Plads paa begge Sider af Hallen, og skulde der senere blive Trang dertil, kunde der bygges Balkon med 1000 Pladser foruden de 3000; i en mindre Sal, der ogsaa kunde anvendes som Scene, blev der 500 Siddepladser.

Restaurationen vilde kunne rumme ca. 400 Mennesker, hvortil kom forskellige Lokaler, Køkkener o. lign. Ud mod Banegaardsgade blev der en disponibel Grund, hvor der kunde bygges en Beboelsesejendom, og den vilde vel til Dels kunne udlejes til den, der skal drive Restaurationen. Ud mod Banegaardsgade vilde der blive en mindre Mødesal med Plads til 400 Mennesker, og den kunde ogsaa anvendes til mindre Udstillinger. Man var gaaet bort fra at lægge Garager under hele Hallen, da man var bange for, at det vilde virke forstyrrende ved Koncerter o. lign.; nu vilde der blive 22 Garager ud mod Pladsen samt Reparationsværksted for Biler og Parkeringsplads til ca. 60 Biler med Indkørsel nede ved Statsbanernes Administrationsbygning. Der kunde maaske senere blive enkelte mindre Ændringer, men i Hovedtrækkene vilde det blive som skitseret, og Taleren vilde anbefale at tiltræde Forslaget og sende Planerne til Ministeriet.

Vald. Kloster erklærede, at naar den konservative Gruppe stadig havde stemt imod Forslaget, skyldtes det ikke, at man ikke ønskede en Hal, for den var i Virkeligheden meget paakrævet, men man ønskede den ikke for enhver Pris og kunde ikke gaa med til at styrte Aarhus Kommune ud i en saa svimlende Risiko, særlig da det kunde være undgaaet, hvis man havde taget det tidligere foreliggende Tilbud om at opføre en Hal for egen Regning, blot Kommunen vilde give Grunden dertil og risikere højst 50000 Kr. Mindretallets Betænkeligheder var nærmest blevet større ved at se den sidste Rentabilitetsberegning, idet man mente, at den umuligt kunde holde Stik, bl. a. var den opstillede Indtægt af 8 aarlige Udstillinger ganske uholdbar. Der vilde sikkert ikke blive noget til Forrentning og Afdrag, og Følgen vilde da blive, at Kommunen selv kom til at overtage Hallen og drive den for egen Regning; det vilde blive det værste af alt, for kommunal Drift af Forretningsvirksomhed blev ikke til Skatteydernes Fordel. Derimod havde man ikke noget mod Bygningens Udformning; den blev sikkert nu saa god, som den kunde blive paa dette Sted.

Borgmesteren var tilfreds med Hr. Klosters Bemærkning om, at Aarhus trængte til en saadan Hal. Hvis 2. Prioritet ikke skulde kunne forrentes af en Indtægt paa 73000 Kr., naar Indtægten var beregnet til 117000 Kr., vilde det blive en meget stor Risiko for de Mennesker, der skal sætte Penge i Foretagendet og have 300000 Kr. staaende bagefter Kommunens Penge, og Kommunen skulde nok have Raad til at garantere for 4-500000 Kr. og skaffe en saadan Bygning til Byens Borgere. Man maatte ogsaa regne med, at Byggeriet i Aarhus nu var ved at stagnere, hvorved der vilde blive megen overflødig Arbejdskraft; man maatte derfor være interesseret i at fremskaffe Arbejde, og det var

næppe for meget sagt, at et Arbejde som det foreslaaede vilde aflaste Socialudvalget for ca. 200000 Kr., hvilket Beløb Kommunen altsaa sparede. Samtidig fik Kommunen en Indtægt paa Levering af Lys og Varme, og selv om det skulde gaa allerværst, saaledes at Kommunen de første Aar kom til at yde en halv Snes Tusinde til Driften, var der næppe Grund til at opholde sig særlig derved. Men nu havde de Herrer engang forset sig paa dette Spørgsmaal, og det var beklageligt, at man ikke kunde enes om at gennemføre en saadan Sag. Ogsaa Avissskriverier havde bidraget til at gøre Folk bange for Foretagendet, og et af Byens Blade havde i høj Grad fremhævet Hallen i Odense fremfor den paatænkte Aarushal; der var dog blevet mere stille derom, efter at Bladets Tal havde vist sig at være forkerte. Naar Odense havde Raad til at garantere op til 8772 % imod 70 % i Aarhus, saa maatte man sige, at Aarhus i Sammenligning med Odense var paa den sikre Side, og saa fik man tilmed en langt bedre Hal her end i Odense. Men der var vel ikke Grund til yderligere at forlænge Diskussionen.

Kai Blicher erindrede om, at der tidligere var en Klausul i Tilbudet, der sagde, at hvis Bygningen ikke kunde opføres for de 1400000 Kr., skulde de have Ret til at reducere Beboelserne, Inventar o. lign. Taleren vilde derfor spørge, om det var Meningen, at Bygningen skal gennemføres efter Planen, selv om den bliver dyrere end de 1. 400000 Kr., saa at Klausulen altsaa var bortfaldet. Ved en tidligere Driftsberegning var der regnet med 5 Udstillinger om Aaret, men det var nu blevet til 8. Taleren kunde ønske at vide, om man var kommet til dette Tal ved en nøje Prøvelse af Udstillingsmulighederne i Byen eller om det blot var Gætteri. Naar Bygningen engang var færdig, maatte man regne med, at de 1. 400000 Kr. var opbrugt, men der skulde jo en ret stor Driftskapital til, hvis man vilde drive Forretning. En saadan Driftskapital maatte vel Bygherrerne garantere; det kunde være rart at vide, hvorledes det skulde ordnes, for det var forhaabentlig Kommunen uvedkommende.

Borgmesteren svarede hertil, at Spørgsmaalet om en eventuel Reduktion af Byggeforetagendet var faldet væk, efter at man havde vedtaget ikke at lave Garager under Hallen, hvorved der jo sparede en Del Penge. Bygningen vilde altsaa blive opført i den Udstrækning, som her var skitseret, saa den Klausul var faldet bort. Driftskapitalen blev vel fremskaffet af Aktionærerne, og der var vist ingen Tvivl om, at de var i Stand dertil.

J. R. Fanger bemærkede, at Forhandlingerne i Dag jo ikke gjaldt Opførelsen af Aarhus-Hallen, som før var vedtaget af Flertallet, men kun nogle Oplysninger til Ministeriet, og Mindretallet kunde ikke have noget imod, at disse Oplysninger blev indsendt til Ministeriet.

Man ansaa Hallen for bedre end efter det tidligere Forslag, men ønskede tilføjet, at man mener ikke, Driftsberegningen vil holde.

Borgmesteren svarede, at det maatte jo Ministeriet tage Stilling til; maaske havde Flertallet ogsaa et og andet at kritisere.

Indstillingen tiltraadtes, idet Sagen sendes til Ministeriet.

